

Срђан Пајић

О СТАРОСТИ И МЛАДОСТИ

Први прави пролећни дан у години. Али топао ваздух не успева ни да окрњи мемлу радионице, иако смо отворили оба крила бучних, металних врата. Задах неразрађеног уља, на које смо се зимус грејали, избија одасвуд: из блокова у зидовима који су поодавно изгубили ведру цигла црвену боју, из замрљаног бетона што се успузао између њих, из наше тешке и троме одеће, а највише из тромих прстију.

Посао нам не иде никако. На семерингу од голфа смо изгубили читаво преподне. Већ пола сата утрљавам један клип у пуцвал и још увек има мрља испод навоја, док Марио не успева да расклопи обичну бомбину, само се чују псовке када се она закотрља по замашћеном, земљаном патосу. По неки траг свежине, што се пробије од споља и заголица нас по врату, успорава нас још више.

„Пауза!”, рекао је Марио и бацио алат бесно.

„Пауза!? Каква пауза?”, просиктао је матори Тили са свог бицикла. „Ала сте се и нарадили, тц, тц, ТЦ!”, заврши наглашено отфрктавши последњи цоктај.

Од када му је умрла жена, постао је неподношљив. Пре тога је био обичан доброћудни старчић који би нам понекад доносио ракију, у фићоцима на сребрној тацни чији је сјај одударео од прљавог радионичког метала, онда када би им се десило нешто значајно у породици, порођај ћерке или запослење сина. А сада по читав дан сикће. На телефонског двојника због ког су унучићи престали да га

зову или политичаре због којих се посвађао са пријатељима из Савеза бораца, на малу пензију од које гладује и велику децу што ће му лоптом разбити прозор.

Досађивао је свим живима, продавачицама из оближњих радњи јер му не враћају кусур, лекарима што једва чекају да умре па да га се отарасе, погребној служби чија ће му небрига на крају срушити споменик...

Напослетку, стигао је и до нас, да му заваримо корман на бициклу. И, наравно, није био задовољан. Чим сам угасио швајс апарат, он као да се запалио, поцупкивао је од беса, упирао шакама у неохлађени вар, плувао по мајсторима свих врста, нас називао битангама и сецикесамма, апашима што подваљују туђем незнању, ко зна шта би нам све још рекао да Марио није изронио испод старог волвоа, зграбио Тилија за ревере карираног сакоа и изнео га из радионице а бицикл му зафрљочио преко улице.

„Е сад ће му стварно требати добар мајстор”, рекао је смирено, поново се завлачећи под ауто.

Али матори Тили је дошао већ сутрадан, и долазио је дан за даном након тога, правећи се да се ништа није десило. Да ли зато што га више нигде нису примали и закључавали му врата пред носом, или зато што је у Мариу поново пронашао особу коју ће морати да слуша, једину која га неће сажаљевати већ чак и кињити, али, сваког поподнева, по истеку времена за ручак у Дому пензионера, зашкрипао би Тилијев бицикл. Никада не би силазио са њега, већ би се само налактио на корман, за сваки случај спреман на бег. Тако повијен, са дршком кормана која му је засецала груди, откривао нам је шта тог дана мрзи, уз једино правило да то никада више нису били мајстори. Чак ни водоинсталатери због чије грешке му је поплављено пола куће па смо му Марио и ја читав дан отпушавали канализацију.

Марио је коначно једног поподнева рекао: „Де, сићи већ једном са тог бицикла” и нацентрирао му сваку од покривљених шпица. Али, Тили ни сутрадан није сишао са бицикла. Нити наредних дана.

„Никад нећеш имати прави сервис, свако мало пауза, пауза! Само би да паузирате”, гунђа из сенке, овако полуслепима и збуњеним ненаданом ведрином дана, док са њим за нама остаје зид од задаха разрађеног уља. „А и треба”, настављао је, „нек ниједан ауто не поправите, еееех, кад би сви поцркали, што би то био мир, тишина, к’о некада, птицу да чујем, ееееј! А не, свако ти се данас хвата за волан, легну на те сирене, разумеш, па свирај! свирај! и дању и но...”

„Тили! Рекао сам пауза!”, ућуткао га је Марио.

Седимо на степеништу испред радионице и запушачи од пива одлећу у траву. Марио дрема на сунцу. По лицу му трагови уља. Жмирка. На уснама му спокојан смешак, међу њима је цигара из које не повлачи дим, не отреса ни пепео и сиви стубић нараста, све више се криви

ка тлу и пропада му на груди, завлачећи се испод трегера радничког одела од грубог, тегет платна.

Од како смо се нашли напољу, матори Тили мрзи сунце.

„Побиће нас”, режи и измиче се у сенку надстрешнице. „Ви, вас баш брига, у тим крпама на хладан бетон, али ја...”, чујем га иза леђа како цеди кроз зубе. „Бактерииииије!”, сикће. Не окрећем се и не видим његово збрчкано лице као ни избачену вештачку вилицу коју потура само онда када изговара ону ствар коју тог дана мрзи из дна душе. „На минусу оне све цркну”, каже Тили неутешно и још више се повлачи у сенку. „Али сад, суууунце!”, замишљам Тилијеве пакосно излетеле пластичне зубе: „Све бактерије оживе. Вас баш брига, ви сте млади, а ја...”

„Хоћемо стићи са овим до четири?”, Марио нас подсећа на мемлу радионице и клизав, хладан метал који нас чека позади. „Морам по децу.”

„Да се не излежавате по том бетону, стигли би!”, праска матори Тили.

„Шта кажеш Тили!? Бактерије?”, наоко чудећи се, буди се Марио ударивши шаком по бутини. „Ко вампири! Још горе! Оне иду и по дану! Оживе па те убију усред бела дана”, подвикну и плесну рукама, али, Тили је свикао на његова повремена подбадања, изгледа да чак једва чека на њих. „Тја”, гунђа помирљиво, са чудним задовољством у гласу.

Марио одмахује руком и поново се наслања на топао зид. Жмурећи развлачи усне у дремљив смешак, готово да не дише, као гуштер на камену.

Али, одједном, крајичком ока видим, трза се и подиже полако, вребајући нечији долазак. Фигура на бициклу, и, кад сам боље погледао, белина женских груди блеснула је и ослепела нас потпуно, ионако већ полуомамљене од неочекиване врућине.

„Јеботе, је ли оно Лена?”, питао је Марио.

„Ма каква Лена, шта причаш.”

Лена је била девојчица из комшилука, која је такође постајала посетилац радионице чим би отоплило.

Те прве године када су се доселили, не познајући још никог од деце из суседства, проводила би читаве дане код нас. Ушла је и рекла: „Ја сам Лена, мама и тата су на послу, играћу се код вас.” Села је на шамлицу уза зид гараже и почела да загледа алатке, шапћући им нешто. Мислио сам да ће Марио отерати девојчицу, прво јер му је заузела шамлицу на коју ни ја нисам седао, а друго, није дозвољавао ни својој деци да вршљају по радионици. Преко пута те шамлице, што је зими служила Мариу за одмарање очију, на супротном зиду, налазио се календар из давне 84. године, пред чији се сам крај он оженио, календар са коврцавом плавушом изнад бројки, у ружичастом трикоу чије бретеле девојка истеже палчевима те јасно истиче линију међу грудима и тек-тек открива модрољубичасте крајеве брадавица.

И када је Марио искочио из канала, очекивао сам да ће јој рећи „Хајде, бриши кући”.

Али он ју је подигао, заједно са шамлицом, и пренео на супротан крај радионице, са календаром за леђима, ког се и он изгледа први пут постидео. Лена као да је спавала, није ни реч рекла на измицање тла под ногама, само се на часак вратила, покупила шрафциgere са пода и пренела их на своје ново место.

Долазила нам је све до летњег распуста, када су је одвели код баке. Седала би на шамлицу (Марио је одмах сутра скинуо календар, „Ионако и она смрди на уље”, рекао је и згужвао плавушу), слагала шрафциgere по бетону *црџајући* кућу, а потом би чангрљала у кутији са шрафовима, вадила највеће од матица, чистила их о крај хаљинице, хватала навој папагајкама, шетала их по замашћеном бетону и на крају уселјавала у кућицу. Као у *не љуџи се човече*.

Загледана у под, са брадом међу коленима, певушила би неке тужне, неразумљиве песмице, док би незапрљан комад зида, доскора заштићен календаром, својом чистоћом потајно светлео над њом, попут некаквог коцкастог, гаражног ореола.

Већ следеће године се опустила, није више седала уз зид, већ би се мувала око канала и чачкала управо онај алат који смо ми припремили за наредне поправке. Остајала је краће, и често би приметила нешто од алата, тако да смо морали да излазимо, подвлачимо се испод тезге и завирујемо по ћошковима како бисмо га пронашли. Некада би потрага потрајала, и Марио би почињао да псује. Лену, себе још више, што пушта туђу децу да му претурају по радионици, а својој брани, и на крају, кад би било јасно да ствар без Лене неће бити пронађена, он би се усправљао, сасвим мирно говорећи: „Некад, кад затекну децу у радионици, а да нису шегрти, одмах их за уши воде код мајстора и он им лепо налуца двадесетпет по туру, да знају где им је место.” И онда би, одмах затим, урликнуо колико год га грло носи Ленино име. Она би бојажљиво вирнула на врата, и он би је, смирено, као да се малопре од истог гласа није тресла огромна капија, упитао: „Виласта седмица, где је?”

Лена би га зачуђено гледала, и он би упро ка њој кључ сличног облика, како би знала на шта мисли. Она би, такође спокојно, одговорила: „Па вратила сам на место”, онда би цокнула зачуђена нашим несналажењем у сопственој радионици и извадила алатку из кутије где држимо окасте кључеве.

„Женској деци су ударали педесет”, говорио би Марио нехајно ускачући назад у канал, „зато што одмах почну да праве ред. И мисле да враћају ствари на место.”

Како су пролазила пролећа, задржавала се све краће, упознала је осталу децу из комшилука и пронашла важније ствари да на њих троши време.

Прошле године је свратила свега два-трипут, лелујава и некако несразмерно издужена. Матори Тили нам се већ био пришљамчио и галамио је на њу да остави то и не дира оно, и сам као увређен што трпимо да нам неко изврће радионицу наглавце, док на њега унемо да подвикнемо иако се не помера с места. Кроз олупину од тристаћа по чијој смо утроби роварили, видели смо Лену како дуго загледа грип – клешта, преврће их у руци и шкљоца њима у празно, као да покушава да ухвати нешто, значајно и важно, што је имала некада али се сада наједном загубило, иако би требало, морало да буде ухваћено.

Након тога није више свраћала те године, али смо је Марио и ја, потпуно несвесни тога, ипак чекали да дође ове, то ми је постало јасно тек код ове забуне са бициклисткимом, јер је долазак пролећа нама био једнак са првим доласком мале Лене, када би она отворила врата радионице и заћућорила „Ево ме! А шта ви радите?“, капија се више не би затварала све до позне јесени, док би се иза било чијег другог уласка врата поново залушила, као да су напољу још увек јовањски мразеви.

Зато смо оволико и ошамућени, схватих, чекали смо њу да званично прогласи долазак лепог времена, а оно је стигло поодавно, без за нас уобичајеног гласника, стога нас је и изненадило оволико када смо на крају сами отворили капију.

„Ма човече, ово ЈЕСТЕ Лена!“, подвикнуо је Марио и мало је фалило да протрља очи шакама како би се уверио да заиста добро види.

Стварно, изгледа да је то Лена, на бициклу, сувише разголићена за ово доба године, у црвеном шорцу, у мајици са танким бретелама, сувише разголићених груди за своје године.

Обојица смо поскочили у месту, узалуд се разбуђивали, отресали маглу из главе и воду из ушију, али никако нисмо долазили себи, јер још прошлог лета Лена, нека друга Лена, девојчица Лена долазила нам је у радионицу и досађивала, додуше врло кратко, таман да отвори врата и пусти пролеће.

Марио развлачи осмех пун чуђења, „Здраво Ленче! Нема те?“, добацује сад већ наоко прибран, добацује једној другој Лени, замамној Лени којој ланчић пркосно поскакује међу грудима.

„Ђао момци“, одговара она и окреће главу, брзо навлачећи ивицу кратког шорца преко белине коже истовремено суздржавајући стидљиви осмех старе, девојчице Лене, остављајући нам само блесак голих бутина и фигуру жене.

Марио и ја смо отворених уста гледали за том полу-Леном, збуњени раскораком између оног што видимо и онога што знамо, али и постиђени оним о чему мислимо. Тад из сенке изрони шака са смеђим старачким пегамма и стегну ми руку, као да хоће да ме одвуче са сунца.

„Ђао?“, заклопараше пластични зуби. „Ђао! Шта значи то *hao*? Не може да каже здраво? Да лепо каже добар дан! Него – *hao*! Какво ми

је то *hao!* На шта то личи. Јесмо ми Италија? Фашиста! Мајку јој фашистичку...”

„Да, да, фашиста. Него шта.”

„Ајмо”, Марио ме лупну по рамену и пођосмо назад у мемлу, свесни да ћемо изгледа убудуће да је растерујемо сами, без ичије помоћи.